

עני דרך ארץ

חלק ג' - גמילות חסדים ואהבת ישראל

בתוספת ענייני זהירות בדרכים

מצוות ואהבת לרעך כמוך

בכתיבת חוברת זאת נעזרנו רבות בספר לרעך כמוך מאת הרב דוד אריאב. תודה רבה!

לְאַהוּבֵי יִלְדֵי הַתּוֹמָד תּוֹרָה

חֻמְרֵי חַיִּים לֹא אֵין נִפְתָּשִׁים עִם מִצְוֹת וְאַהֲבַת לְרַעַק כְּמוֹק בְּחֻלָּק
הַמַּעֲשֵׂי שֶׁלֹּא – כִּי־כֵן לְהִנָּצִיט, לְשֹׂמֵחַ וּלְהוֹצִיף לְזוּלָתָנוּ
בְּהִשְׁפָּעַת חֶסֶד וְטוֹבָה עַל כָּל הַסּוֹבְבִים אוֹתָנוּ.

לְכִינּוּ לְהִיּוֹת חֻלָּק מֵעַם יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָלִיו כְּתוּב הַסְּפָרִים שֶׁכָּל
יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם נִשְׁמָה אַחַת, וְכֵן שֶׁהָאֵדָם מוֹרֵכָה מֵאֲבֵרִים
שׁוֹנִים אֵק כּוֹלֵם שִׁיכִים לְאֹתוֹ דּוֹלֵף, כֵּן עִם יִשְׂרָאֵל כָּל
אֶחָד וְאֶחָד הֵינּוּ חֻלָּק נִפְרָד מֵהָעַם כּוֹלֵם אֵק כּוֹלֵם יוֹד
בְּנִשְׁמָתָנוּ שִׁיכִים לְאֹמָה אַחַת. לֹא סִיבַת אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל
הַמִּיּוֹחֶדֶת שֶׁאֵין חִיּוּבִים בָּהּ, אַהֲבָה שֶׁאֵינָה תְּלוּיָה בְּדִבְרֵי, אֵין
פְּשׁוּט דּוֹלֵף אֶחָד בְּעַל מִטְרָה אַחַת, אֹמָה שֶׁכָּל מִטְרָתָה לְעֻלּוֹת
וּלְקִדְשׁ אֵת שֶׁ ה' בְּעוֹלָם וְכִיּוֹן שֶׁנִּבְרָאנוּ כֵּן אֵין מִלְּאֵי אַהֲבָה
לְכָל אֶלֹהֵי הַשִּׁיכִים לְאֹתוֹת נִשְׁמָה וּלְאֹתוֹת מִטְרָה דְּדוֹלָה.

בְּסוֹף חוֹמֶרֶת לֹא הוֹסַפְנוּ עִם אֵת הַנוֹשֵׂא הַחֹשֶׁב שֶׁל לְהִירֹת
בְּדִרְכֵיכֶם, נוֹשֵׂא שְׁצִרִיכִים אֵין לְהִתְחַלֵּק בּוֹ בְּעֻזְרַת ה' וּלְהִשְׁתַּדֵּל
יּוֹתֵר בְּשִׁמְרַת דּוֹפְנוֹ וּנְפִשָּׁנוּ כִּדִּי שֶׁנִּזְכֶּה בְּעֻזְרַת ה' לְצִמּוּחַ
וּלְדוֹלֵף בְּבִרְיָאוֹת וּבְשִׁלְמוֹת בְּלִי שׁוֹם פֶּסַע וּתְקִלָּה ח"ו.

בְּיוֹם רֵאשׁוֹן הַבָּא ע' אָדָר ה', יַעֲרֹק מִבְּחֵן עַל חוֹמֶרֶת
לֹא, הַמִּבְחָן כּוֹלֵל אֵת כָּל מֵה שֶׁכְּתוּב בָּהּ, כּוֹלֵל
הַצִּטּוֹטִים, אֵלֶּא אֵם כֵּן הַמִּבְחָן אֲמִר לָכֵם מִשְׁהוֹ אַחֵר.

שִׁמּוֹ לָבֹ! אַחַת הַשְּׂאֵלּוֹת
בְּמִבְחָן תְּהִיָּה הָאֵם
הַתּוֹמָד הַשְּׂפִיץ עַל
הַתְּנַהֲלוֹתֶיךָ בְּאֶפֶן מַעֲשִׂי?
הַתְּכַוֵּנְנוּ הֵיטֵב בְּכִדִּי
שְׂתוֹכְלוּ לְהִשִּׁיב תְּשׁוּבָה
חִיּוּבִית עִם לְשִׁאָּה לֹא!!!

בְּהַצְלָחָה!

מצות ואהבת לרעה כמוד –

מצות "ואהבת" כוללת בתוכה מצוה להיטיב ולהנעים לחבר.

כל עניני גמילות החסדים הנם חלקים של מצוה זו – בקור חולים, לשמח אנשים, עזרה לזולת ביעוץ, בהשאלת דברים ועוד.

למצוה זו אין שעור וכל חסד שיעשה אדם עם חברו הוא מצוה וכל המרבה בה תרי זה משבח. אך מי שנמנע מחסד אינו מבטל את מצות ואהבת מכיון שהדבר כרוך בטרחה ואינו מחויב לטרח בגופו או בממונו, אם בכל אופן טרח וסיע לחברו – תרי הוא זוכה לקיים את המצוה בהדור.

במקום שעשיית החסד אינה כרוכה בטרחה או בהפסד – קיימת חובה לעשות את החסד ומי שנמנע מעשיית חסד במצב כזה, בו הוא יכול בקלות לסיע לחברו, נחשב שנוהג במדת סדום ומבטל מצות ואהבת לרעה. ובית דין יכולים לכפותו לבצע את הדבר.

דגמאות מעשיות:

א. "כשהרב יגיע תוכל לומר

לו שאני יצאתי באשור הביתה?"

– אני לא משרת שלך! תחפש

מישהו אחר!

ב. "כשהרב יגיע תוכל לקרא לי?"

– אני לא משרת שלך! תחפש

מישהו אחר!

ג. "כשהרב יגיע תוכל לקרא לי?"

– בשמחה!

מקרה א' בטל ואהבת כיון שאינו

מפסיד שום דבר. מקרה ב' אינו

מחויב ולא בטל כיון שיש בזה

טרח. מקרה ג' קיים מצות ואהבת

בהדור.

☺ שמעון אמר לראובן "תוכל בבקשה

לשים עין על התיק שלי בזמן שאתה

פה? כשתרצה ללכת תשאיר אותו

כך." "סליחה אבל אינני מענין..."

ראובן עבר על ואהבת מכיון שלא

נדרש ממנו שום דבר מעבר לעמידתו

במקומו.

אם שמעון בקש שיחכה עד שיחזור, או

שיתחייב לשמרו ולא רק לראותו,

ראובן אינו מחויב, אך כמובן יזכה

בקיום בהדור אם ישמר.

זה כל האדם לא לעצמו נברא, רק

להועיל לאחרים ככל אשר ימצא בכחו

לעשות (הקדמת ספר נפש החיים לרבי

חיים מוולוז'ין)

בְּאִשֶּׁר עֲשִׂיתָ הַחֶסֶד בְּרוּכָה בְּטֶרֶח קָל מְאֹד וְכֵן בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ הַפֶּסֶד קָל שֶׁל מָמוֹן – לְמִירוֹת שְׁמִיעָקָר הַדִּין אֵין חַיִּיב לַעֲשׂוֹת חֶסֶד זֶה וְאֵין נִחָשֵׁב הַדִּבְרֵי לְמִידַת סְדוּם, בְּכָל אַפֶּן הַדִּבְרֵי קָרוֹב לְחֹבָה.

אִם מִידַת הַטֶּרֶחָה לְקִיּוֹם הַחֶסֶד קִטְנָה, אֲדָּה גַם הַתּוֹעֵלֶת אֵינָנָה מִשְׁמַעוּתִית מְאֹד, אֵינוֹ נִחָשֵׁב לְקָרוֹב לְמִידַת סְדוּם אִם לֹא יַעֲשֶׂה חֶסֶד זֶה.

☺ תּוֹכֵל בְּבִקְשָׁה לְהַשְׁאִיל לִי עֲפָרוֹן?

אִם בְּעַל הָעֲפָרוֹן מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ עֲכָשׁוֹ וְהַדִּבְרֵי מַעֲכָב אוֹתוֹ הוּא לֹא חַיִּיב לָתֵת, אֲדָּה בְּמִדָּה וְהוּא לֹא צָרִיךְ לְטֶרֶח בְּמִיחָד לְצוּרֶךְ הַשְׁאֵלָה זֶה – הַדִּבְרֵי קָרוֹב לְמִידַת סְדוּם.

דְּגֻמָּאוֹת מַעֲשִׂיּוֹת:

☺ תּוֹכֵל לְהַבִּיא לִי אֶת הַחֲמֻגָּשִׁית כְּשֶׁאַתָּה לוֹקַח אֶת שְׁלֹךְ?

סְרֻב לְבִקְשָׁה כְּזֹאת הֵנוּ חֹסֵר דֶּרֶךְ אֶרֶץ וְקָרוֹב לְמִידַת סְדוּם, אֲלֵא אִם כֵּן מְדַבֵּר בְּטֶרֶחָה מְרֻבָּה.

☺ בַּחוּר עוֹצֵר טֶרֶמֶף לְמֶרְחָק הִלִּיכָה שֶׁל 5 דְּקוֹת. לְצוּרֶךְ כֶּךָ צָרִיךְ בְּעַל הָרֶכֶב לְהַפְסִיד זְמַן בְּעֵלְיָה וּבַהוֹרָדָה – בְּמִקְרָה כְּזֹה אֵינוֹ קָרוֹב לְמִידַת סְדוּם מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹעֵלֶת קִטְנָה, אֲדָּה כְּמוֹכֵן אִם בְּעַל הָרֶכֶב יַעֲצֹר יִזְכָּה בְּקִיּוֹם מַצּוֹת גְּמִילוּת חֲסָדִים.

☺ "תּוֹכֵל לְהַכְנִס לְבֵיתִי וּלְהַעֲבִיר מִשְׁהוֹ כְּשֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ לְבֵיתְךָ?"

סְרֻב לְבִקְשָׁה כְּזֹאת אֵינוֹ קָרוֹב לְמִידַת סְדוּם, אֲלֵא אִם כֵּן הַטֶּרֶחָה מַעֲד כְּכֹד הַחֲפֶץ וְקָרִיב הַבֵּית לְבֵיתוֹ הֵנָּה לֹא מִשְׁמַעוּתִית.

בְּכָל מִקְרָה אִם יִמְלֵא אֶת בִּקְשָׁתוֹ חֲבֵרוֹ, וְדֹאֵי יִזְכָּה בְּקִיּוֹם מַצּוֹת וְאַהֲבַת בְּהַדוּר.

כֶּךָ אָמַר לָהֶם הַקָּב"ה לְיִשְׂרָאֵל: בָּנִי אֲהוּבִי כָּלֹם חֲסִרְתִּי דָּבָר שֶׁאַבְקֵשׁ מִכֶּם? וּמָה אֲנִי מִבְּקֵשׁ מִכֶּם? שֶׁתִּהְיוּ אוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה וְתִהְיוּ מְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה!

(תְּדַבֵּר א' כח)

קִימוֹת בַּפֶּה מְצוּת שְׁנֵחָשְׁבוֹת בְּמִצְוָה בְּפָנֵי עֲצֻמָּה אֶךְ הַמְקִיִּים אוֹתָן מְקִיִּים גַּם
אֶת מְצוּת וְאַהֲבַת בְּגוֹן – צְדָקָה, הִלּוּאָה, הַשְׁבֶּת אֲבִידָה, עֲזֹב תַעֲזֹב עִמּוֹ וְעוֹד.
הַמְקִיִּים מְצוּת אֵלּוּ – מְקִיִּים שְׁתֵּי מְצוּת עֲשֵׂה, וְהַמְבַטֵּל מְבַטֵּל אֶת שְׁתֵּיהֶן.
מְצוּת אֵלּוּ שׁוֹנוֹת בְּכָךְ שְׁחֵיבִים לְקִיּוֹמָן גַּם בְּשֵׁישׁ טָרַח וְהַפְסֵד בְּקִיּוֹמָן.

יִשְׁנֶן גַּם מְצוּת לֹא תַעֲשֶׂה שְׁהַעֲזִיב עָלֶיהֶן עוֹזֵר גַּם עַל הֵלְאוֹ וְגַם מְבַטֵּל עֲשֵׂה
שֶׁל וְאַהֲבַת וּבְגוֹן: לֹא תִקְלָל, לֹא תִחַמֵּד, לֹא תִגְנֹב, לֹא תִלְוֶה רֵכִיל בְּעַמֶּךָ וְעוֹד...

דְּגֻמָּאוֹת מְעִשִׂיּוֹת:

☺ יִצְחָק רוֹאֵה אֶת הָאֲרֹנָק שֶׁל
יַעֲקֹב מוֹנַח עִמּוֹק בְּבוֹר. לְעוֹרֵךְ
הוֹצֵאתוֹ מִשֵּׁם הוּא עֵרִיךְ לְהַשְׁקִיעַ
כְּרַבַּע שָׁעָה מִזְמָנוֹ. כִּיוֵּן שִׁישׁ פֶּה
גַּם חֵיִב שֶׁל הַשְׁבֶּת אֲבִידָה הוּא
מַחֲוִיב לְהַשְׁקִיעַ מַעֲצָמוֹ (כָּל עוֹד
שׁוֹוֵי הָאֲבִידָה מִצְדִּיק הַשְׁקָעָה כְּזוֹ)

☺ זֶאֵב מִבְקֵשׁ מִדּוֹד הִלּוּאָה שֶׁל 15
ש. דוֹד בְּדִיוֹק מִמָּהֵר עֲכָשׂוֹ
לְחִתוֹנָה וִיתֵכֵן שִׁיפְסִיד זְמַן
מִשְׁמַעוֹתֵי אִם יִתְעַסֵּק בִּהִלּוּאָה זֶה.
מִכִּיוֵּן שִׁישׁ פֶּה לֹא רַק מְצוּת
וְאַהֲבַת אֵלּא גַּם מְצוּת הִלּוּאָה לְעִנִּי
– דוֹד מַחֲוִיב לְהַשְׁקִיעַ מִזְמָנוֹ לְדַבֵּר
גַּם בַּמָּקוֹם הַפְסֵד.

לֹא יַעֲבֹר עָלָיו יוֹם אֶחָד שֶׁלֹּא יִקְיִים
מְצוּת חֶסֶד בְּגוֹפוֹ וּבִמְמוֹנוֹ (בִּשְׁם הַחֶפֶץ
חִיִּים)

☺ מַלְכִּיָּאל הוֹלֵךְ בְּרַחוּב וְרוֹאֵה אֶת
חֲמוּרוֹ שֶׁל גֹּד רֹבֵץ תַּחַת מִשְׁאוֹ –
מַלְכִּיָּאל חֵיִיב לְסִייעַ לוֹ גַּם אִם כְּרָגַע
אִין הַדְּבַר נָח לוֹ.

☺ בְּנִימִין רוֹאֵה אֶת אֲרִיאֵל מִתְנַהֵל
לְאִיטוֹ עִם סִלִּים כְּבִדִּים – וּדְאִי
שְׂרָאִי שִׁיעֲזוֹר לוֹ, אֵךְ אִם הוּא
מִמָּהֵר וְלֹא יִכּוֹל כַּעַת לְהַתְפַּנּוֹת
לְדַבֵּר – הוּא פְטוֹר מִלְּסִייעַ. אֵךְ
בַּמִּקְרָה שֶׁהַסִּלִּים נִפְתָּחוּ וְהַפִּירוֹת
מִתְגַּלְגְּלִים מַחֲוִיב בְּנִימִין לְסִייעַ בְּכָל
מִקְרָה מִדִּין הַשְׁבֶּת אֲבִידָה.

הַתּוֹרָה תַּחִילָתָה גְּמִילוֹת חֲסָדִים
וְסוּפָה גְּמִילוֹת חֲסָדִים, תַּחִילָתָה
וִיעֵשׁ ה' אֱלֹדִיקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ
כּוֹתֵנּוֹת עוֹר וְיִלְבִּישֵׁם וְסוּפָה
גְּמִילוֹת חֲסָדִים – וִיקְבּוֹר אוֹתוֹ
בְּגִיָּא, לֹאֹמֵר לָךְ כָּל הַמְקִיִּים מְצוּת
גְּמִילוֹת חֲסָדִים כֹּאִילוֹ קִיִּים כָּל
הַתּוֹרָה כּוֹלָה! (סוּטָה יֵד).

מצוות ואהבת לרעך כמוך כוללת בתוכה גם את השותפות בצער החבר, להיות אוזן קשבת לסבלו, להרגיש את כאבו ולהשתדל לסייע לו בכל מאודו. מצוה לשמה בני אדם ובפרט אנשים עצובים ונדכאים. וכן מצוה להאיר פנים לכל אדם ולקבלו בסבר פנים יפות.

מעלה מיוחדת יש בקיום מצוה זו כלפי אנשים פשוטים, ומעלה גדולה עוד יותר ישנה בקיום המצוה לאנשים חסרי דעה כשוטים וכדו' – ויש לנהוג כלפיהם ברגישות ובזהירות מיוחדת בכדי לשמחם ולענגם בכך שירגישו אהובים ורצויים בעיני החברה. גם בדאגה לאנשים חסרי ישע ישנה מעלה מיוחדת ובכלל זה ילדים קטנים, תינוק בוכה וכדומה, או כל אדם הנמצא במצב בו הוא מרגיש חוסר הגנה וחלחלה, שמלבד הרוך והחמלה הטבעיים לסייע לאנשים במצב כזה, המסייע גם מקיים מצוה גדולה.

דגמאות מעשיות:

☺ הרב אלישע וישליצקי זצ"ל הגיע לת"ת באריאל להעביר שיחה. בשעה שנכנס לת"ת האריך בשיחה עם השומר, שאל לשלומו ולשלום בני משפחתו וכו'. כשיצא מהשיחה שוב הרחיב עמו בדיבור ונפרדו זה מזה בחמימות כידידים. לאחר מכן כששאל המנהל את השומר מניין הם מכירים? ענה שהוא לא מכיר אותו אבל הרב הזה הוא אדם ממש נחמד...

☺ עדות אחד ממנהלי קייטנת התנדבות: "מתי ראיתי את טוב ליבו של אמציה? כל הזמן כל המתנדבים מתנהגים באופן נפלא עם הילדים, אבל כשראיתי את אמציה מנגב את הריר שנזל לאחד מהפגועים בכדי שייראה יפה ומכובד, התרגשתי עד עמקי נשמתי".

☺ מסופר על הבבא סאלי רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל שיהודי ביקש להיכנס לחדרו לתנות בפניו צערו ולזכות בברכתו ועידודו. הוא סיפר באריכות לרב את יסוריו ומכאוביו הרב הקשיב בסבלנות לכל סיפורו, בירכו ועודדו עד שיצא שמח ופניו מאירות. משרתו של הרב נכנס תיכף לאחר יציאתו וראה את הרב כשראשו בין כפות ידיו והוא גועה בבכיה ועיניו זולגות דמעות משהבחין בכניסתו של המשרת הגביה ראשו ואמר למשרתו לעתים כה כואב אני את כאב הזולת עד שאני מתפלל שייחתכו שתי ידי ויהיו כפרה למען יירפא יהודי מיסוריו

מצוות ואהבת לרעך כמוך הינה מצוה כללית שקיומה הינו "לשמה" ולא לשם קבלת הנאה בחזרה מאהבה זו. לכן ברור שהיא נוהגת גם כלפי אנשים לא מוכרים, וגם אם מקיים את המצוה באופן שלא יודע מי נהנה מכך בכל אופן נחשב כמובן שקיים את המצוה.

גמילות חסד הנעשית כלפי הרבים יש בה מעלה נוספת שכן החסד שהוא עושה מוכפל פי כמה וכמה שעושה טובות עם כל הנהנים מחסד זה.

לגמול חסד עם הרבים אפשר בהקמת גמ"ח וכדו' ואפשר גם בעשיית מעשה שיש בו תועלת לרבים וכגון שפינה מכשול מהדרך, ניקה שטח של הרבים, תרומה למקום ציבורי וכדומה. בכל המקרים הללו אע"פ שהציבור לא יודע כלל שהיטיבו לו, כיון שהם נהנים ממעשיו זכה העושה לקיים את מצות

☺ הצדיק הירושלמי בעל החסד הגדול, ר' אריה לוי, סח בעת מחלתו: מי יודע אם אני יוצא ידי שמים באמת ובתמים? החולים באים למען אתפלל עבורם והם מצפים לישועת ה' ולפעמים מתגנבת ללבי אימרתם של חז"ל כל המבקש רחמים על חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה ומכאן שאני עושה שליחותי בכנות ובנאמנות כי יתכן שאולי מתכוין אני בתפילתי שארפא אני תחילה ולכך לבי דווי. ועל כן אני מבקש מהקב"ה שיענה לתפלתם של החולים הסרים אלי תחילה!

"ושם דרך אראנו בישיע אלהים" רבי מנחם בר יוסי אומר אלו שמדליקים נרות לרבים במבואות האפלין. אמר רבי שמעון בן לקיש מפני מה זכה שאול למלכות? מפני שהיה זקנו מדליק נרות לרבים במבואות האפלין (מדרש תנחומא, תצוה ח)

רבי ברוקא היה מצוי שאליהו מתגלה אליו. פעם אחת פגשו בשוק, שאלו רבי ברוקא: "יש פה בשוק מי שזוכה לחיי עוה"ב?" אמר לו: שני אלו הם בני עוה"ב. הלך אליהם ושאלם: "מה מעשיכם?" אמרו לו: "אנשים ברחנים אנחנו ומשמחים את העצובים, או גם כשאנו רואים שיש תגרה בין שניים, אנו טורחים ועושים ביניהם שלום (תענית כב.)

והנה אין דבר שיוכל האדם לקיים אלפים ורבבות מצוות כל רגע ורגע, כי על כל אחד מישראל מצות עשה בפני עצמה, ולכן היצר מתגבר על האדם מאד בזה להאביד ממנו הון רב בכל רגע והמצוה הכללית הזו של אהבת ישראל על כל איש ואיש מישראל בכל רגע ורגע עולה לכמה רבבות מצוות כלליות יחד (כתבי הסבא מקלם דף י"ג)

ישנה מדרגה יותר עליונה ממדרגת העושה חסד עם הרבים והיא העושה חסד עם כל ישראל! לעומת הגומל חסד עם הרבה אנשים שיש בו מעלה מבחינת כמות האנשים שנעזרים בחסד. הגומל חסד עם כל בית ישראל יש פה הטבה ברמת איכות אחרת שהרי הוא עושה חסד כביכול עם הקב"ה בעצמו, שהקב"ה חפץ בטובת ישראל והוא גומל חסד עם עמו של הקב"ה.

שליחי ציבור העושים למען הכלל זכותם גדולה מאוד, אך לא רק שליח ציבור נחשב הדבר שעושה לטובת הכלל אלא כל אדם יכול להגיע למדרגה זו וכגון אדם הלומד תורה ומקיים מצוות מתוך מחשבה לזכות את כל ישראל במעשיו – מיטיב הוא לכל בית ישראל. וכל לימוד ולימוד וכל מעשה ומעשה של כל אחד ואחד מוסיף הוא ברכה לכל עם ישראל.

בדורנו זכינו גם להקמת המדינה ולצבא ישראל המקיים בכל רגע את מצוות כיבוש ארץ ישראל והצלת עם ישראל מאויביו, וכל החיילים המשתתפים במצוה קדושה זו, מקיימים גם הם, יחד עם העומדים על משמר התורה, את מצוות ואהבת בהידור לכל בית ישראל.

"כי לא באו לעזרת ה'" – אתה מוצא כל מי שהוא עוזר לישראל כאלו עוזר למי שאמר והיה העולם! שנאמר כי לא באו לעזרת ה', לעזרתנו לא נאמר אלא לעזרת ה'! וכן הוא אומר – כי הנוגע בכם נוגע בבבת עינו (ילקוט שמעוני שופטים נה)

הַמַּאֲוֶה מַעֲשֵׂיוֹת: ☺ מספרים על תלמיד של החתם סופר שהיה רב גדול וראש ישיבה שפעם התלונן אצל רבו החתם סופר שהישיבה לוקחת לו הרבה זמן ופוגע לו הדבר בלימודו ענה לו החת"ס גם לי פוגע ניהול הישיבה והרבנות במעלתי הרוחנית, יכולתי להגיע למדרגות רוחניות יותר גדולות אבל זה החיוב הגדול של חסד עם כלל ישראל.

כי אין הקב"ה אוהב אלא למי שאוהב את ישראל וכל מה שאדם מגדיל אהבתו לישראל גם הקב"ה מגדיל עליו. ואלה הם הרועים האמיתיים של ישראל שהקב"ה חפץ בהם הרבה שמוסרים עצמם על צאנו ודורשים ומשתדלים על שלומם וטובתם בכל הדרכים ועומדים תמיד בפרץ להתפלל עליהם לבטל הגזרות הקשות ולפתוח עליהם שערי הברכה (מסילת ישרים פרק יט)

אשרי איש שחושב עצמו כשיריים לכנסת ישראל כולה וכל מחשבות לבבו, חפציו ושאיפותיו להתחסד עם כנסת ישראל. נתרחק נא מכל טינא, נתעלה מעל כל שינאה וקינטוריא. ונספוג לקרבנו רק את האהבה! בארץ ישראל אנו מוכשרים למדרגה עליונה זו! (ע"פ אורות עז לרא"ה קוק)

מידות הגורמות לאי

זהירות בדרכים

😊 גאווה – חגירת חגורה:
"למה אני צריך לחגור
חגורה? בשביל מה צריך
את הרצועה הזו?" "תיסע,
הכל בסדר, מה זה משנה
עם חגורה או בלי"

האם אנחנו יותר חכמים
מהחוקרים ובודקי
התעבורה בכל מדינות
העולם שקבעו שחייבים
לחגור חגורות גם מאחור?

המחקרים מראים שבעשר
השנים האחרונות נפגעו
למעלה מ-7000 אנשים
בתאונות דרכים בגלל שלא
היו חגורים בחגורת
בטיחות. אם הם היו חגורים
מסתבר שלא היו נפגעים או
שהיו נפגעים הרבה פחות.

מלבד הפצועים הללו ישנם
גם מאות מקרים של אנשים
שנהרגו בגלל שלא היו
חגורים, ורבים מהם הינם
ילדים!!! נשתדל ונתאמץ
מעתה בחגירת חגורות גם
מאחור וגם בנסיעה בתוך
השכונה!

בוא וראה שהקב"ה אוהב לישראל מכל
העמים והזהיר אותם שישמרו את נפשם כדי
שלא יבואו לידי סכנה (ראשית חכמה, דרך ארץ ג)

זהירות בדרכים

בעשרה מקומות בתורה הוזהרנו על זהירות
בדרכים: א. וחי בהם מכאן למדו חז"ל שפיקוח נפש
דוחה את כל התורה. ב. לא תרצח – וגם המסכן את
חיינו עובר בלא תרצח ג. לא תעמוד על דם רעך. ד.
והשבותו לו ובכללה מניעת נזק מגופו ורכושו של
אדם. ה. ואהבת לרעך כמוך. ו. לפני עיור לא תתן
מכשול. ז. לא תשים דמים בביתך. ח. ולא ישפך דם
נקי בקרב ארצך והיה עליך דמים. ט. לא יוסיף –
איסור הכאה. י. כל איסורי הנוזקין שבתורה מלמדים
שאסור לגרום נזק. בנוסף לעשרת האיסורים יש מקום
להוסיף איסור נוסף והוא שמירת החוק וודאי
שחובתנו להישמע לחוקים אלו שמטרתם שמירת
החיים והרכוש. (ההלכה בימינו עמוד 376, תקציר מאמר של הרב יעקב אריאל)

הרבנות הראשית לישראל THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL

ב"ה ירושלים השנה ה'ת"ו ז'א' מרחשון תשנ"ח Jerusalem

מ"ה/108-25

תא"ש - 591 / 77

קריאה קדושה

רואים אנו לחוכה קדושה, להעיר את תשומת לב הצבור לנושא החשוב והבאוב של
זהירות בדרכים.

ידוע לכל, כי מדי שנה מקפחים את חייהם מאות אנשים בתאונות דרכים.
קרבות-שוא אלו, הם פרי הרשלנות גם של הנהגים ברכב וגם של הולכי רגל.
בידינו למנוע זאת, וחובתנו הקדושה היא, כי יש כזה ענין של פקוח נפש.
הבה נזכור כי כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא.

על כן אחינו היקרים, עשו נא את חשבון הנפש, נהגו והתנהגו כהתאם לחוקי
והתנועה, וכללי הזהירות הנכונים והנלימוסים המקובלים בחכרת בישראל.
נגביר תזהירות בדרכים ותודעת האחריות לשמירת הנפש כמצוות עלינו בתורה"ק:
"ונשמרתם מאוד לנפשותיכם".

יהי רצון שיקויים בנו מאמר הכתוב "כי בשמחה חצאו ובשלום תובלון ההרים
והגבעות יפצחו לפניכם דינה וכל עצי השדה ימחאו כף".

מרדכי אליהו

ראשון לציון הרב הראשי לישראל

אברהם כהנא שפירא
הרב הראשי לישראל

הואיל והיות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא שהרי אי אפשר שיבין או ידע דבר מידיעת הבורא והוא חולה לפיכך צריך להרחיק אדם עצמו מדברים המאבדין את הגוף ולהנהיג עצמו בדברים המברין והמחלימים (הלכות דעות להרמב"ם ד,א)

אין צריך לומר שישמור אדם מן המאכלים שהוא מכיר שמזיקין אותו כי האוכל דברים המזיקין אותו ואפשר לו זולתו (בלעדיהם) הרי הוא פושע בגופו ופושע בנפשו מפנישהולך אחרי תאוותו ואינו חושש על אבידת גופו. והיא היא דרך ביצר הרע ועצת הסכלים להסיתו מדרך החיים אל דרך המוות. (הראב"ד בשער הקדושה מד)

קריאת קודש

הנה חובת שמירת הגוף והנפש, היא מהחובות הגדולים שהאדם מחויב בהם, בחובה גמורה על פי דין תורתנו הקדושה. וכן אמרו חז"ל: "חמירא סכנתא מאיסורא" לדאבוננו, ישנו רפיון נורא בעניין הזה, גם בקרב מחננו, וגם בני התורה הזהירים בדקדוק ההלכה מתרשלים בחובות הזהירות בדרכים ונכנסים לסכנה או ספק סכנה הי"ו ובחלקו הגדול מחוסר ידיעה וחינוך לדבר זה. בפרט רבה העזובה בקרב ילדי ובני נוער, אשר מחוסר חינוך מספיק לחומרת הדבר וגודל החובה להישמר לנפשותם, לפעמים מסכנים עצמם בסכנת נפשות ממש, וכמה וכמה אסונות נגרמו בעקבות כך.

לכן בואו ונחזיק טובה לארגון החשוב "חפצנו לחיים" שבנשיאות ועדת הרבנים לזהירות ובטיחות בדרכים שלקחו על עצמם לפקח ולנהל העניין ולהחדיר בקרב הציבור הן את חומרת החובה הגמורה והן את הדרך הנכונה להיזהר בפועל בדרכים לדעת את הדרך אשר ילכו בה כפשוטו. ויש להזהיר את הגדולים והקטנים להתעורר בעניין חשוב זה הן בתוך כותלי הבית והן במוסדות החינוך באופן ראוי, ללמדם את חומרת החובה להיזהר ולהישמר לנפשותם ואת כללי הזהירות המתבקשים בפועל כדי להינצל מכל פגע. ויהי רצון שבזכות ההתעוררות בציבור, להיזהר ולהישמר כדין, נזכה כולנו להישמר ולהינצל מכל פגע ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולנו.

וע"ז בה"ח

יוסף שלו' אלישיב א.ג.ל. שטיינמן עובדיה יוסף חיים קנייבסקי
מיכל יהודה ליפקוביץ ניסים קרליץ שמואל הלוי ואזנר שמואל אויערבאך

ועדת הרבנים לזהירות ובטיחות בדרכים

הרב שמוחה	הרב דוד	הרב אליעזר	הרב נפתלי	הרב ברוך
הכהן קוק	יוסף	שטרן	נוסבוים	שרגא

😊 עצלנות – "אין לי כח ללבוש את הקסדה הזאת בכל נסיעה באופניים, כל פעם מחדש להטריטר איתה לכל מקום, וגם היא מאוד לא נוחה על הראש, זה ממש מעצבן..."

מחקרים מראים שחבישת קסדה מקטינה את הסכנה לפגיעת ראש בעת נפילה מהאופניים בקרוב ל-70%!!! בנפילות רבות הרוכב נופל על ראשו ועלול להפגע פגיעת ראש קשה ופעמים שאף מסכנת חיים. חבישת הקסדה מצילה חיים!

שאלה: האם לפי ההלכה חייבים לציית לכל חוקי התעבורה ללא יוצא מן הכלל? האם יש איסור לפי ההלכה לעבור באור אדום? ובזמן שאין כמעט מכוניות בכביש?
תשובה: נושא הבטיחות בדרכים בנפשנו הוא כאשר למרבה הצער רבים הקרבנות מקטל בדרכים, וחובה כפולה ומכופלת לעשות למען הזהירות בכל האפשר כי הדבר גובל בפיקוח נפש ממש. כאשר התנועה מוסדרת על ידי רמזורים בודאי שחובה לאדם לציית ולא לעבור. לא אחת סבור האדם שאין כל מכונית באופק והוא מנסה לעבור בכביש באיסור ולפתע מגיחה מכונית והתוצאות חמורות הן מבחינת העובר הפושע בנפשו. ובמקרה הטוב נאלצת המכונית לבלום בלימת פתע בהריקה עוצרת נשימה ואזי נגרמים נזקים למכונית בעטייה של עצירה זו. עדים היינו פעם לעצירה כזו וכל יושבי המכונית הועפו בתוכה ונחבלו, העובר הפושע שגרם להם כל זאת חייב לשלם נזקם וחבלתם (בידי שמים)... כיום אין כל מחלוקת שחובה על כל אב הורה ומחנך לחנך ולהדריך את הנתונים להדרכתו לזהירות בדרכים, כאשר למרבה הצער התנועה והנהגים בדרכים גרועים וחמורים הם משור המועד שיש להרחיק ממנו כמלוא עיניו. (הרב זילברשטיין, עלינו לשבח)

☺ לחץ חברתי והגררות אחרי החברה – פעמים רבות אדם יודע ומעוניין להיזהר בעת חציית הכביש, אך הוא נכנע ללחץ חברתי סמוי ונוהג כמו חבריו במקום להעיר להם על מעשיהם.
זכור! חציית כביש אך ורק במעבר חציה ובמקום בטוח. גם אם כולם הולכים בדרך אחרת! שימו לב! מחקרים מראים שבהליכה בקבוצה, אפילו במעבר חציה, אנשים פחות שמים לב לחוקי התנועה!

☺ סבלנות מול זריזות שלא במקומה – בכל מידה יש צד טוב ויש צד רע. אדם המזדרז לעבירה ודאי שהדבר אינו ראוי וזו מידה רעה, ולעומת זאת הזדרזות למצוה הינה מידה טובה.
מחקרים מראים שכשליש מההרוגים והנפגעים בתאונות דרכים הינם באשמת הולכי הרגל שלא שמו לב לחוקי התנועה!
בעת חציית הכביש נתאמץ תמיד לנהוג במידת הסבלנות
א. נבחר להמתין ולחכות לעבור במקום בו יש מעבר חציה גם אם הדבר מאריך לנו את הדרך קימעה.
ב. במעבר עצמו נסתכל היטב בנחת ובתשומת לב ראויה שמאלה, ימינה, ושוב שמאלה ורק אז נעבור. ובילדים קטנים – נמתין בנחת למבוגר שיגיע ויחצה איתנו את הכביש.

ג. גם אם אנו מאוד ממהרים לאוטובוס וכדומה נהג לפי כללים אלו!

דְּגֻמָּאוֹת מַעֲשִׂיּוֹת: ☺ הרב בנימין הרלינג זצ"ל הי"ד היה מקפיד הקפדה יתירה בענייני זהירות בדרכים, כשהיה רואה מישהו שאינו מקפיד על הלכות אלו היה תמה כיצד יהודים יראי שמים מרשים לעצמם להתנהג שלא בזהירות? בשביל פיקוח נפש מחללים את השבת היה שב ואומר, ואם כן מי שמכניס עצמו במודע לספק פיקוח נפש מעשהו חמור מחילול שבת! כיצד אם כן יכולים אנשים לזלזל בזהירות הנדרשת???

☺ האדמו"ר בעל "בית ישראל" מגור הגיע פעם לרמזור אדום באחד מרחובות חיפה, השעה שעת ליל מאוחרת ומכוניות לא נראו כלל בכביש. הרבי הורה למלוויו להמתין לאור ירוק, הדבר התפרסם בחיפה וגרם לאנשים רבים לתקן את דרכם בעניין זה.

☺ מספרים על הרב לוי, מגדולי תלמידי החכמים בעיר בני ברק, שכשהיה רואה ילד שעומד לעבור לבדו במעבר החציה, כל כך היה דואג לשלומם עד שהיה ניגש אל הילד ומבקש ממנו: "אינני יכול לעבור לבד התוכל לתת לי יד ולסייע לי לעבור?" כך למד הילד שלא בושש היא לבקש להעזר בחציית הכביש.

☺ כללי הזהירות בדרך לת"ת וביציאה הביתה

- 1 הגשר הינו כביש לכל דבר ומעבר בו מותר רק לילדים גדולים או קטנים בליווי מבוגר
- 2 ההגעה אל התלמוד תורה תעשה אך ורק דרך המדרכה שסמוכה לפנימיות הישיבה, בסופה של המדרכה ישנו סימון של אבנים שהחליכה מותרת רק בחלק שמעבר להם.
- 3 ילד קטן שצריך לקשור את האופניים בעד השני של הגשר, יחזור בחזרה דרך מעבר החצייה שבראש הגשר, או באמצע הגשר בליווי מבוגר.
- 4 כשעולים למכונית החונה בגשר צריך להזהר לא ללכת מאחורי מכוניות אלא ללכת על המדרכה עד המכונית ורק אז לגשת בזהירות אל המכונית.

הטעם שהזהירה התורה על שמירת הנפש הוא מטעם שהקב"ה ברא את העולם בחסדו להיטיב להנבראים שיכירו גדולתו ולעבוד עבודתו בקיום מצוותיו ותורתו כמו שאמר הכתוב כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו, וליתן להם שכר טוב בעמלם. והמסכן את עצמו כאילו מואס ברצון בוראו ואינו רוצה לא בעבודתו ולא במתן שכרו ואין לך זלזול הפקרות יותר מזה. (באר הגולה חו"מ תכז)